

Anglizmi u govoru mladih

Mavrović, Ines

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:792306>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-18**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education -
Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI
STUDIJ**

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnice: INES BARJAKTAREVIĆ

TEMA ZAVRŠNOG RADA: ANGLIZMI U GOVORU MLADIH

MENTOR: prof. dr. sc. Đuro Blažeka

SUMENTOR:

Čakovec, rujan 2018.

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
SUMMARY	2
1. JEZIČNO POSUĐIVANJE	4
2.1. Povijest jezičnog posuđivanja	6
2.2 Posuđenice i tuđice	9
2. ANGLIZMI	12
3.1. Vrste anglizama	13
3.1.1. Internacionalizmi.....	14
3.2. Anglizmi i hrvatski jezik.....	15
3.2.1. Povijesni utjecaji.....	15
3.2.2. Suvremeni utjecaji	16
3. RAZGOVORNI STIL	18
4.1. Anglizmi u govoru mladih	20
4. ZAKLJUČAK	25
LITERATURA.....	26
Izvori za provedeno istraživanje.....	31
Kratka biografska bilješka	32

SAŽETAK

Autorica u ovom diplomskom radu prvo spominje jezično posuđivanje, kako je do njega došlo te koji su najčešći razlozi jezičnog posuđivanja. Ako se promotre današnji jezici, ne postoji jezik koji je autohtoni i na koji niti jedan drugi jezik nije imao utjecaja. Uz pojam jezičnog posuđivanja autorica se osvrnula i na povijesni razvoj jezičnog posuđivanja te pojmove posuđenice i tuđice. U sljedećem poglavlju se obrađuju pojmovi poput anglizama i internacionalizama pomoću kojih autorica želi približiti njihovu povijest i značenje kako bi se što bolje razumjela tema ovog rada. U ovom poglavlju se autorica dotiče i povijesnog te suvremenog utjecaja anglizama kako na ostale jezike tako i na hrvatski jezik. Ističe se globalna rasprostranjenost engleskog jezika te njegova prisutnost u svim dijelovima života. Autorica se dotiče i funkcionalnih stilova s posebnim naglaskom na razgovorni stil. Upoznaje nas s obilježjima razgovornog stila te jezika mladih. S obzirom na složenost jezika mladih autorica se u svojem istraživanju koristila s već postojećim istraživanjima, promatranju mladih ljudi na javnim mjestima te proučavanju raznih internetskih portala (novilist.hr, srednja.hr, hrt.hr, editor.hr, interpreta.hr) i društvenih mreža (Facebook, Instagram, Twitter) kako bi poručila koji anglizmi se najčešće javljaju u govoru mladih te u kojoj mjeri. Također autorica pokušava navesti razloge primjene anglizama te objasniti koje bi utjecaje to moglo imati na hrvatski jezik u budućnosti.

Ključne riječi: jezično posuđivanje, anglizmi, posuđenice, razgovorni stil

SUMMARY

In this thesis, the author first mentions linguistic borrowing, its origins and its most common reasons. Among contemporary languages there doesn't exist an autochthonous language, free from influence of any other language. Along with the concept of linguistic borrowing, the author commented on the historic development of linguistic borrowing and the terms loanwords and foreign words. The following chapter investigates the concepts of Anglicisms and internationalisms, to which the author relates their respective histories and meanings in order to clarify the subject matter of this thesis. Furthermore, the said chapter touches on the historical and contemporary influence of Anglicisms on other languages as well as Croatian. The global prevalence of English language is underlined, along with its presence in all walks of life. In addition, the author broaches the subject of functional styles, with a marked emphasis on conversational style. Taking into account its complexity, in her research the author utilized existing research, observed youth interaction in public places and studied various Internet portals (novilist.hr, srednja.hr, hrt.hr, editor.hr, interpreta.hr) and social media (Facebook, Instagram, Twitter) in order to ascertain what Anglicisms are used most frequently and to what extent in youth interaction. Additionally, the author explores the reasons for Anglicisms use and speculates on this trend's potential impact on Croatian language in the future.

Key words: linguistic borrowing, Anglicisms, loanwords, conversational style

UVOD

Ako promatramo svijet i jezike oko nas možemo uočiti kako niti jedan narod, niti jedna zemlja, niti jedan jezik nije izoliran od ostalih. Ne postoji narod koji je uspio razviti potpunu autohtonu kulturu bez ikakvog utjecaja okolnih naroda. Filipović¹ tvrdi kako jezici od početaka dolaze u međusobni kontakt i utječu jedni na druge u raznim oblicima i okolnostima. Zbog međusobnog utjecaja raznih jezika i kultura često dolazi do jezičnog posuđivanja. Jezično posuđivanje spada pod lingvističke fenomene koji ujedno pokazuju povijesni razvoj nekog jezika. Kroz rad ćemo se osvrnuti na povijesni razvoj i današnji utjecaj jezičnog posuđivanja.

Također ćemo se osvrnuti na pojmove poput posuđenice i tuđice koje se usko vežu s jezičnim posuđivanjem. S obzirom na to da u današnje vrijeme sve veći utjecaj na hrvatski jezik imaju anglizmi, u radu ćemo se pozabaviti njima i njihovim povijesnim te suvremenim utjecajima. Kako je cilj ovog rada objasniti anglizme u govoru mladih u nastavku rada ćemo se osvrnuti na razgovorni stil te anglizmima koji se javljaju u tom stilu. Razgovorni stil je odabran jer se u posljednjih desetak godina javlja sve više engleskih riječi koje se svakodnevno javljaju u govoru oko nas, posebno kad su u pitanju mladi. Koji je razlog tome i zašto engleski jezik ima tako jak utjecaj na sve jezike, pa i na hrvatski, objasniti ćemo u ovom radu.

Istraživanje u ovom radu obavljeno je putem analiziranja već postojećih istraživanja na istu ili sličnu temu, promatranju mladih na javnim mjestima (u autobusima, vlakovima, tramvajima, kafićima...) te proučavanju internetskih informativnih portala (Novi list, srednja.hr, hrt.hr). Kroz promatranje mladih pokušali smo zabilježiti u kojoj se mjeri javljaju anglizmi tijekom jednog razgovora te koji anglizmi se najčešće javljaju. Također ćemo se osvrnuti na razloge zbog kojih dolazi do sve prisutnijih engleskih riječi pogotovo kod mladih i na koji način bismo mogli smanjiti priljev tolike količine anglizama u razgovorima. Napominjemo kako je ovo istraživanje provedeno u svrhu pisanja rada te dobiveni podatci nisu reprezentativni. Za točnije podatke bi trebali provesti detaljnije istraživanje s reprezentativnim uzorkom.

¹ Usp. Filipović, R. (1986). Teorija jezika u kontaktu. Zagreb: Školska knjiga, str. 17

1. JEZIČNO POSUĐIVANJE

Pod nazivom „jezično posuđivanje“ smatramo preuzimanje neke jezične jedinice iz jednog jezika u drugi jezik. Jezično posuđivanje je zapravo proces u kojem se posuđuju jezične jedinice. „*Jedinice koje se posuđuju najčešće su riječi, ali mogu se posuđivati i višerječne sveze ili čitave sintaktičke konstrukcije.*“ (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006, str. 206). Pri ovom procesu treba razlikovati dva pojma: jezik primaoca i jezik davaoca. Jezik davaoca se smatra jezik iz kojeg je posuđena jezična jedinica, a jezik primaoca je jezik kojemu je posuđena određena jezična jedinica. Jezično posuđivanje rašireno je po cijelom svijetu i događa se iz unutrajezičnih i izvanjezičnih razloga (Markuš, 2016).

Najčešći unutarjezični razlog je taj što jezik primaoca nema vlastitih jedinica za imenovanje pojedinog koncepta ili značenje jezične jedinice jezika primaoca ne odgovara u potpunosti najbližem leksemu jezika davaoca. Pod izvanjezičnim razlozima smatramo zemljopisno dodirivanje ili povezanost dvaju jezičnih područja koji imaju jaku kulturnu, gospodarsku i znanstveno tehničku povezanost (Markuš, 2016). Do jezičnog posuđivanja prema Opačić² može doći i zbog sljedećih razloga:

- 1) Zbog dobivanja lažnog ugleda pri čemu govornici koji se koriste elementima američkog engleskog prilikom komunikacije s drugima „rastu“ u očima svojih neukih sugrađana te na taj način dobivaju na ugledu³
- 2) Zbog duhovne lijenosti i konformizma pri čemu govornici imaju površno ili nikakvo razumijevanje izrečenog, ali se koriste gotovim frazama i izrazima u svakodnevnom govoru sa sugrađanima i zbog toga se vode kao „*pioniri u uvođenju novina*“⁴

Posuđivanje se dijeli na izravno, posredno i kružno. Izravno posuđivanje označava posuđivanje u kojem nema posrednika i događa se direktno iz jezika davaoca u jezik primaoca. Najčešći primjer takvog posuđivanja su imigranti u Sjedinjene Američke Države koji su podijeljeni na prvu generaciju imigranata (oni donose lokalni govor iz zemlje podrijetla), drugu generaciju (dvojezični jer uče u

² Usp. Opačić, N. (2007). Prodor engleskih riječi u hrvatski jezik. *Jezik*, god. 54, br. 1, str. 23

³ ibid.

⁴ ibid.

američkim školama jezik davaoca, a kod kuće lokalni jezik iz zemlje roditelja) te treću generaciju (rijetko koriste dva jezika, znaju samo jezik zemlje u kojoj odrastaju)⁵. Primjer ovakvog posuđivanja je riječ *vektor* koja dolazi iz latinskog *vector*.

Posredno posuđivanje označava jezik koji je i sam posudio određene jezične jedinice iz nekog drugog jezika davaoca. Posrednici u ovom slučaju mogu biti i masovni mediji (novine, radio, televizija...)⁶. Primjer ovakvog posuđivanja je riječ *rakija* koju smo mi preuzeli iz turskog *raki* i *arak*, a koja zapravo dolazi od arapskog *arāq*.

Kružno posuđivanje je kombinacija već prethodno navedenih posuđivanja. Do toga dolazi kada se određena jezična jedinica posudi iz jezika davaoca u jezik primaoca te se nakon nekog vremena ta ista jezična jedinica vraća u jezik davaoca. Najčešći primjeri toga su francuski i njemački jezik⁷. Primjer za ovaj način posuđivanja je riječ *ákov* (stara mjera za tekućinu) i *ástal*, a mađarske su riječi *akó* i *asztal* koje dolaze opet iz staroslavenskog.

S obzirom da na području jezične posuđenosti postoje brojna istraživanja, lingvisti često raspravljaju o temeljnim elementima istraživanja. Prema Filipoviću⁸ postoje tri osnovna elementa koji trebaju biti polazišta istraživanja o jezičnom posuđivanju. Kao prvi element navodi *mjesto dodira* koje označava govornika ili skupinu govornika koji naizmjenično upotrebljavaju jedan pa drugi jezik. Drugi element je *bilingva* odnosno bilingvizam kao oznaku za osobu koja naizmjenično upotrebljava dva jezika. Treći element je *interferencija* koja je posljedica korištenja više od jednog jezika.

Kroz godine su se mnogi lingvisti bavili pojmom jezičnog posuđivanja te njegovim definicijama i podjelama. Kako bismo se što bolje upoznali sa samim posuđivanjem i njegovom današnjom definicijom te podjelom pogledati ćemo kako su brojni lingvisti taj pojam i njegovu podjelu objašnjavali kroz povijest.

⁵ Usp. Filipović, R. (1986). Teorija jezika u kontaktu. Zagreb: Školska knjiga, str. 51

⁶ Ibid.

⁷ Usp. M. Samardžija: Leksikologija s poviješću hrvatskoga jezika, Zagreb, 1995., str. 48.

⁸ Filipović, R. (1986). Teorija jezika u kontaktu. Zagreb: Školska knjiga, str. 26

2.1. Povijest jezičnog posuđivanja

Kroz povijest su mnogi jezici dolazili u dodir iz različitih razloga. Najčešći razlozi su kao i danas migracije, teritorijalna osvajanja, kultura, obrazovanja, tehnološka dostignuća itd. Veliki broj lingvista se kroz godine bavio jezičnim posuđivanjem i njihova istraživanja su potaknula mnoge rasprave.

Jezikoslovci su jezično posuđivanje počeli proučavati tek u 19. stoljeću. Tom prilikom se prvi put u radu Rasmusa Raska spominje miješanje jezika u kojem se javlja naziv posuđivanje vokabulara⁹. U početku je to posuđivanje bilo samo na razini riječi. Tek krajem 19. stoljeća Whitney¹⁰ dolazi do razmišljanja kako bi se leksik trebao prilagoditi i na gramatičkoj razini. Schuchardt¹¹ u tom razmišljanju odlazi korak dalje i postavlja pitanje postoje li nemiješani jezici te uvodi posuđenice (odnosno strane riječi) kao pojam. Ovdje je posebno bitno spomenuti i Ernsta Windischa koje je istraživao razloge posuđivanja te je prvi dao malo složeniju definiciju miješanja jezika: „*Jezici su to u kojima se strane riječi koriste na račun domaćih, u kojima se postojeće riječi zamjenjuje stranim riječima i u kojima se javlja velik postotak posuđenica koje se onda koriste u svakodnevnom govoru*“ (Filipović 1986, str. 21). Zbog ovakve definicije se krajem 19. stoljeća jezično miješanje i jezično posuđivanje izjednačava.

Tek Hermann Paul prvi definira jezično posuđivanje kao pojam te oblikuje njegovu definiciju: „*Jedan jezik utječe na drugi ako prima strani materijal i ako se njegov vlastiti jezični materijal formira prema stranim uzorima. Lingvističko posuđivanje može biti rezultat potrebe i mode.*“ (Filipović 1986, str. 23)

Početkom 20. stoljeća se te teorije dalje razvijaju i produbljuju pa tako Jean Baudouin de Courtenay¹² dolazi do zaključka kako je jezično posuđivanje zapravo pojednostavljivanje jezika radi lakšeg sporazumijevanja, a to pojednostavljivanje je zapravo prilagođavanje stranih riječi „domaćem“ jeziku. Praška škola¹³ pak iznosi

⁹ Prema Filipović, R. (1986). Teorija jezika u kontaktu. Zagreb: Školska knjiga, str. 19

¹⁰ Whitney, W.D. prema Filipović, R. (1986). Teorija jezika u kontaktu. Zagreb, str. 21

¹¹ Hugo Schuchardt prema Filipović, R. (1986). Teorija jezika u kontaktu. Zagreb, str. 20

¹² Usp. Sočanac, L. (2004). *Hrvatsko-talijanski jezični dodiri*. Zagreb: Nakladni zavod Globus, str. 16

¹³ Praška škola je bio smjer strukturalne lingvistike razvijen pod utjecajem Praškoga lingvističkoga kruga.

teoriju kako se posuđivati može samo ono što odgovara strukturi jezika primaoca te ona zahtjeva fonološku analizu (Frančić, Petrović 2013).

Leonard Bloomfield i Edward Sapir prvi spominju jezično posuđivanje u kulturnom kontekstu. Naziv „posuđivanje“ se prvi put spominje u knjizi Edwarda Sapira *Language* nakon čega taj naziv postaje sve učestaliji na području lingvistike (Markuš, 2016).

1933. godine Leonard Bloomfield izdaje knjigu pod istim nazivom u kojoj iznosi svoja tri tipa posuđivanja. Prema Bloomfieldu¹⁴ postoji dijalektno, kulturno i intimno posuđivanje. Dijalektno posuđivanje podrazumijeva kako jezične jedinice dolaze iz istog područja odnosno dijalekta, dok kod kulturnog i intimnog posuđivanja jezične jedinice dolaze iz drugog jezika. Kulturno posuđivanje smatra kako je posuđivanje obostrano, što znači da i jedan i drugi narod međusobno posuđuju jezične jedinice. Jezične jedinice iz kulturnog posuđivanja se najčešće koriste kako bi se imenovali predmeti, pojmovi i drugi čimbenici koji dolaze iz drugih kultura. Za razliku od toga intimno posuđivanje se smatra jednostranim posuđivanjem odnosno samo jedna strana posuđuje jezične jedinice. Do ovog slučaja dolazi kada postoji dva ili više jezika u nekoj zajednici pa dominantniji jezik stalno posuđuje jezične jedinice drugim podložnijim jezicima (Filipović, 1986).

Začetnici suvremene teorije jezika u kontaktu se smatraju Einaru Haugenu i Urielu Weinreichu na čije teorije se nadovezuje i naš hrvatski anglist Rudolf Filipović. Haugen smatra kako je posuđivanje proces u kojem se prenose obrasci, a ne miješaju se jezici.¹⁵ Prema njemu se posuđivanje odvija u nekoliko stupnjeva kao što su prebacivanje kodova, interferencija i integracija. Pod pojmom prebacivanja kodova smatramo naizmjenično korištenje dva jezika kod čega dolazi uključivanje dijelova konteksta iz jednog jezika u drugi. Pri tome govornik prelazi iz jednog jezika u drugi ovisno o situaciji. Nakon ovog stupnja slijedi interferencija (Markuš, 2016).

Prilikom interferencije dolazi do preklapanja dva jezika pri čemu treba razlikovati govornu interferenciju i jezičnu interferenciju. Govorna interferencija se najčešće pojavljuje kod pojedinaca koji poznaju i drugi jezik, dok se jezična

¹⁴ Bloomfield, L. (1933). *Language*. New York: Holt, Rinehart & Winston

¹⁵ Usp. Sočanac, L. (2004). *Hrvatsko-talijanski jezični dodiri*. Zagreb: Nakladni zavod Globus, str. 19

interferencija javlja kod svih govornika neke jezične zajednice bez obzira na njihovo poznavanje drugog jezika. Interferencija je najčešća na fonološkoj razini na kojoj govornik fonem drugog jezika poistovjeti s fonemom i pravilima prvog jezika (Markuš, 2016). I dok se interferencija zapravo odnosi na pojedinca, Clyne (1967) uvodi transferenciju kao proces koji se odnosi na razinu cijele zajednice.

Kao zadnji stupanj posuđivanja imamo integraciju koja označava da se posuđeni element u potpunosti uklopio i prilagodio jeziku primaoca (Markuš, 2016). Prema Filipoviću (1986) rezultat integracije nisu nove kategorije nekog jezika već novi članovi u već postojećim kategorijama.

Weinreich, za razliku od Haugena, smatra kako se posuđivanje odvija na nekoliko razina (fonološkoj, morfološkoj i sintaktičkoj) pri čemu se mijenja struktura jezika primatelja (Sočanac 2004). Na tom tragu je i Clyne (1967) koji uvodi i sedam tipova transferencije: leksičku, semantičku, morfološku, fonološku, prozodijsku, sintaktičku te ortografsku. U nastavku ćemo se osvrnuti na leksičku, sintaktičku, morfološku i fonološku transferenciju.

Kod leksičkog posuđivanja je riječ o preuzimanju leksema te je to najčešći i najlakši oblik posuđivanja. Do njega dolazi zbog potrebe za imenovanjem novih pojmova. Primjer takvog posuđivanja je riječ *jogurt* koja se u istim ili sličnim varijantama pojavljuje u različitim jezicima. Ovakav način posuđivanja je još uvijek vrlo popularan. U povijesti je taj jezik davalac bio talijanski, pa francuski, a u današnje vrijeme to je engleski (Markuš, 2016).

Morfološko posuđivanje sa sobom dovodi mnoge rasprave jer neki lingvisti smatraju kako se morfološki elementi ne mogu prenositi iz jednog jezika u drugi dok drugi tvrde suprotno. Prema nekim novijim istraživanjima javlja se mogućnost strukturnog posuđivanja, ali pod određenim uvjetima. Za razliku od morfološkog fonološko posuđivanje uz sebe ima i fonemsku supstituciju u kojoj se fonem u jezičnoj jedinici zamjeni sličnim fonemom iz jezika primaoca (Markuš, 2016).

Sintaktičko posuđivanje je rijetko te se zbog toga i malo jezikoslovaca bavi tim područjem. Zbog mogućnosti sličnog razvoja u više jezika ovaj način posuđivanja je teško dokaziv te je zbog toga teško za proučavanje. Stručnjaci tvrde da ako i do takvog načina posuđivanja i dođe ono može značiti ugrožavanje integriteta jezika primaoca (Markuš, 2016). Međutim svaki lingvist ima neku svoju teoriju no najčešća

je ona koju zastupa i Filipović (1986) prema kojoj se semantičko posuđivanje iz jezika davaoca prosljeđuje na već neku postojeću riječ u jeziku primaoca.

Turk (2013) kod nas uz pojam posuđivanja u svojoj knjizi uvodi i pojam transferencije. Također spominje kako posuđivanje može biti vidljivo ili evidentno te prikriveno ili latentno. Vidljivo posuđivanje rezultira posuđenicama, a prikriveno rezultira prevedenicama odnosno kalkovima. Prema Turk (2013) se kod posuđenica radi o procesu prenošenja na razini izraza i sadržaja, a kod prevedenica se prenosi unutrašnja struktura stranog izraza. Do prevedenica dolazi zbog pokušaja da se aktiviraju jezične mogućnosti jezika primaoca kako bi došlo do obogaćivanja jezične baštine ili zbog terminoloških svrha.

2.2 Posuđenice i tuđice

U povijesti je hrvatski jezik najviše posuđivao iz njemačkog, mađarskog, turskog i talijanskog. Razlog tomu su bile povijesne okolnosti i političke veze. U posljednjih nekoliko desetljeća se to mijenja i sve više posuđenica se uzima iz engleskog jezika koje su u današnje vrijeme sve brojnije (Lazić, 2015). Prema Sočanac (2005) su posuđivanja iz francuskog, ruskog i engleskog novijeg doba i razlog je pretežno kulturni.

Jezične jedinice koje su posuđene iz nekog drugog jezika nazivaju se *posuđenice*. **Posuđenica** je naziv koji zapravo objedinjuje sve jezične jedinice koje dolaze iz jezika davaoca. Unutar te kategorije jezične jedinice se još dijele na tuđice, usvojenice, prilagođenice, pseudoposuđenice i druge (Turk, 2013). Riječi koje nisu prilagođene hrvatskom jeziku i veći broj hrvatskih govornika ih ne prihvaća nazivamo stranim (tuđim) riječima. Ako su riječi prošle neke prilagodbe (fonološke, morfološke ili značenjske) i hrvatski govornici ih više ne smatraju stranim onda su to **usvojenice** (npr. *jastuk*, *cipela*). **Prilagođenice** su jezične jedinice koje su se u potpunosti uklopile u hrvatski standardni jezik (npr. *balerina*). Prilagođenice i usvojenice se razlikuju po tome što se prilagođenice javljaju u više jezika dok se usvojenice javljaju samo u jednom jeziku (Lazić, 2015). **Pseudoposuđenicama** se smatraju leksemi nastali od stranih morfema koji nisu posuđeni kao cjelina jer zapravo ne postoje u jeziku iz kojeg navodno potječu. **Hibridne složenice** su jezične jedinice koje dolaze

iz različitih jezika ili koje se sastoje od jednog domaćeg i jednog stranog elementa (Turk 2013).

Tuđice su riječi koje dolaze iz nekog stranog jezika ali su usprkos prilagodbi zadržale određena svojstva izvornog jezika. Tuđica je riječ koja ima sljedeća obilježja:

- a) Netipični suglasnički skupovi- poput skupova *mpj, cl, bl, dl, gl, kl, st, jl, js, jn, ft, jm* na kraju riječi¹⁶
- b) Netipični samoglasnički skupovi *-ai-(aj), -ei- (ej)*¹⁷
- c) Završetak prema stranome jeziku¹⁸
- d) Naglasak na kraju – pomiče se za jedan slog unatrag¹⁹

Kod ovoga je bitno razlikovati tuđice od stranih riječi koje se uopće ne prilagođavaju jeziku *primaoca*²⁰ (Radošević, 2014). **Strane riječi** se najčešće preuzimaju kako bi se imenovali pojmovi, proizvodi, tehnologija i drugo preuzeto iz različitih kultura. U toj fazi još uvijek ne postoji neki istovjetan naziv u jeziku primatelja. Zatim dolazi do prilagodbe jezične jedinice i njenoj integraciji u sustav jezika primatelja te postaju **posuđenice** (Stojaković, 2017). Posuđenice su zapravo odličan izvor informacija. Pomoću njih možemo saznati mnogo o vremenu i načinu na koji su jezici ostvarili kontakt te kakav je to utjecaj imalo na zajednicu i njen daljnji razvoj (Lazić, 2015).

Posuđenice u hrvatski jezik dolaze kontrolirano i pod nadzorom. Jezikoslovci su nastojali što više posuđenica zamijeniti hrvatskim riječima pogotovo kada su se razni utjecaji drugih naroda smanjivali ili gubili (Stojaković, 2017). Kroz povijest je hrvatski jezik posuđivao razne jezične izraze. Do 18. stoljeća se najviše osjećao turski i mletački utjecaj što je dovelo do posuđenica iz turskog i talijanskog jezika. S vremenom se počeo viđati i njemački utjecaj, a poslije Drugog svjetskog rata do pojačanog ruskog, srpskog i engleskog utjecaja. U današnje vrijeme je sve očitiji engleski utjecaj (Dujmović-Markusi i Pavić-Pezer, 2009).

¹⁶ U ovu skupinu spadaju riječi poput *lift, bicikl, kompjutor* itd.

¹⁷ U ovu skupinu spadaju riječi poput *taice* ili *interfeis* koje se zamjenjuju s *tajice* ili *interfejs*.

¹⁸ U ovu skupinu spadaju riječi poput *keks, šou* itd.

¹⁹ U ovu skupinu spadaju riječi poput *bifé, bistrō* itd.

²⁰ U ovu skupinu spadaju riječi poput *reality show, quid pro quo* itd.

Posuđenice se dijele još na **denotativne** ili potrebne posuđenice te na **konotativne** ili suvišne posuđenice. **Denotativne** posuđenice imaju svrhu popunjavanja praznog mjesta u vokabularu jezika primaoca, dok su **konotativne** posuđenice rezultat nekog ugleda ili glamura koji je u datom trenutku važan. Zato su se kroz povijest posuđivale jezične jedinice prvo iz latinskog, pa talijanskog, pa francuskog jezika. Ovisno o tome koji jezik je u nekom razdoblju bio popularan i oznaka nekog prestiža (Dabo-Denegri, 1998).

Još jednu zanimljivu podjelu posuđenica donosi Jasna Melvinger²¹ koja posuđenice dijeli na izravne posuđenice i leksički kalk. Pod nazivom izravna posuđenica autorica smatra riječi koje su po morfološkoj strukturi u potpunosti iste kao i njihov prototip iz jezika davaoca²². Pod nazivom leksički kalk svrstava riječi čije morfološke strukture samo dijelom pripadaju prototipu iz jezika davaoca odnosno samo je dio morfološke strukture prilagođen. Kod ovog tipa posuđenice riječi se doslovno preslikavaju ili prevode član po član²³ (Šiprak, 2014).

S obzirom na jezik iz kojeg potječu, **posuđenice** se dijele na latinizme (iz latinskog), grčkog (grecizmi), njemačkog (germanizmi), mađarskog (hungarizmi), ruskog (rusizmi), češkog (bohemizmi) i drugi (Šiprak, 2014). Pod turcizmima smatramo ne samo riječi koje su posuđene iz turskog jezika već i posuđenice za koje je turski jezik bio posrednik, a dolaze iz arapskog ili perzijskog jezika. Za te posuđenice se često koristi i naziv orijentalizmi (Samardžija, 1995). Najpopularnije posuđenice su zasigurno anglizmi koji objedinjuju posuđenice iz engleskog jezika, dok se pod amerikanizmima smatraju posuđenice iz američkog engleskog (Šiprak, 2014). Sukladno temi ovog rada u nastavku ćemo se malo detaljnije pozabaviti anglizmima i njihovim utjecajem.

²¹ Melvinger, J. (1984). *Leksikologija*. Osijek: Pedagoški fakultet

²² Primjer takve posuđenice je navela Melvinger (1984): kombajn - engl. combine.

²³ Primjer takve posuđenice je maloprodaja i njem. Kleinhandel

2. ANGLIZMI

Engleski jezik je danas *lingua franca*²⁴ u komunikaciji diljem svijeta. To se najviše očituje u tijelima Europske unije kojoj je engleski jedan od prvih radnih jezika. Kada pogledamo i u svakodnevnom životu smo sve više okruženi engleskim jezikom (Muhvić-Dimanovski, 2005). Prema Opačić i u Hrvatskoj se sve više koriste angлизmi pogotovo u medijima. Jedan od glavnih razloga zašto do toga dolazi je povodljivost Hrvata i sklonost svemu inozemnom (Opačić, 2007). No daleko najveći utjecaj na pojavu angлизama u hrvatskom jeziku imala je pojava interneta koji je na početku isključivo bio na engleskom jeziku. Zbog toga od druge polovice 20. stoljeća, engleski jezik postaje sve dominantniji (Mihaljević, 2003). S obzirom na to da hrvatski jezik sve teže zbog toga pronalazi adekvatne riječi u svom jeziku, dolazi do preuzimanja mnogih riječi i fraza. Te riječi smo već ranije nazvali angлизmima. Kako bismo se mogli malo bolje osvrnuti na angлизme prvo ćemo ih definirati i objasniti.

Prema Aniću (2006) se pojmovi angлизam i anglicizam izjednačuju i oba pojma označavaju riječ ili jezičnu jedinicu koja je preuzeta iz engleskog jezika i prilagođena drugom jeziku. U Hrvatskoj enciklopediji²⁵ se pojam angлизam također izjednačava s anglicizmom te se pod time smatra riječ iz engleskog jezika koja se ponaša kao „domaća“ riječ te označava predmete i pojave engleskog podrijetla. Najveći doprinos proučavanju i pojašnjavanju angлизama je dao Rudolf Filipović (Brozović, 1999).

Filipović smatra angлизmom:

„riječ preuzetu iz engleskog jezika koja označava neki predmet, ideju ili pojam kao sastavne dijelove engleske civilizacije; ona ne mora biti engleskog porijekla, ali mora biti adaptirana prema sustavu engleskog jezika i integrirana u engleski vokabular.“ (Filipović, 1990, str. 17).

Prema tome angлизam nije samo izvorna engleska jezična jedinica već i sve posuđenice koje su dio engleskog jezika, života i kulture (Markuš, 2016). Mnogi lingvisti imaju slične definicije za angлизme. Pa tako Sočanac (1994) angлизme smatra

²⁴ Po današnjoj definiciji je *lingua franca* zajednički jezik za ljude koji govore različitim maternjim jezicima, odnosno operativni jezik za uspostavljanje komunikacije.

²⁵ Brozović, D. (1999). *Hrvatska enciklopedija. Svezak I. : A – Bd.* Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža.

riječi preuzete iz engleskog jezičnog područja, međutim u praksi zbog toga dolazi do poteškoća te zato radi podjelu anglizama na riječi anglosaksonskog porijekla, riječi engleskog leksika i romanskog porijekla te na neologizme. Dok Prčić (2005) zastupa definiciju u kojoj su anglizmi leksemi ili morfemi preuzeti iz engleskog jezika koji su također prilagođeni jeziku koji ih posuđuje.

Ako promotrimo sve ove definicije zajedno možemo zaključiti kako su one jako slične i razlike se kriju u detaljima. Anglizme ćemo zato definirati kao sve posuđenice koje su u potpunosti ili barem dijelom engleskog jezika. S obzirom da se pojmovi anglizam i anglicizam izjednačavaju u ovom radu ćemo koristiti pojam anglizam i anglizmi. Također je ovdje važno napomenuti kako anglizmi postoje u nekoliko oblika od kojih ćemo neke imenovati i objasniti u nastavku.

3.1. Vrste anglizama

Anglizme se može podijeliti na nekoliko načina. Filipović²⁶ u svom djelu navodi dvije velike skupine riječi engleskog podrijetla. U prvoj skupini su riječi koje su prilagođene jeziku i ponašaju se kao „domaće“ riječi. Njih nazivamo **anglizmima** koji se prema Filipoviću detaljnijom analizom mogu rastaviti na briticizme (riječi iz britanske civilizacije), amerikanizme (riječi iz američke civilizacije), kanadijanizme (riječi iz kanadske civilizacije) te novozelandizme (riječi iz novozelandske civilizacije).

U drugu skupinu spadaju **sekundarni anglizmi** ili **pseudoanglicizmi**. To su riječi čija cjelina nije zapravo iz engleskog jezika iako se na prvu čini da je tako. **Pseudoanglicizmi** su zapravo riječi koje su nastale u hrvatskom jeziku, ali u tom obliku ne postoje u engleskom jeziku. Postoji nekoliko načina na koji se to događa. Prvi način je da se na riječ dodaje riječ *man*²⁷, u drugom načinu se samo na riječ dodaje nastavak (-er,-ist...)²⁸, a u trećem se ispušta nastavak ili neki drugi dio anglizma²⁹ (Kišić, 2016).

²⁶ Filipović, R. (1990). Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijeklo-razvoj-značenje. Zagreb: Školska knjiga.

²⁷ Primjer toga je gol+man=golman

²⁸ Primjer toga je vaterpolist

²⁹ Primjer toga je pin up- pin up girl

Kavgić (2013) anglizme dijeli na očite anglizme, skrivene anglizme, sirove anglizme te anglizme imena i code-switching anglizme. U očite anglizme spadaju svi leksički elementi koji su već postali ili su u procesu postajanja dijelom jezika primaoca (npr. gol-goal). Pod skrivenim anglizmima smatramo riječi koje imaju korespondenciju u značenju, ali se leksički ne podudaraju s engleskom riječi (npr. miš - mouse). Sirovi anglizmi su riječi koje su posuđene iz engleskog jezika, ali se nisu u potpunosti prilagođene jeziku primaoca (npr. e-mail). Anglizmi imena su zapravo imenice koje su bez prilagodbe jednostavno kopirane iz engleskog jezika. Code-switching anglizam je proces u kojem se u rečenice ubacuju engleske riječi te za njih ne postoji neko logično objašnjenje (Kavgić, 2013). Uz ove podjele anglizama postoje i neki anglizmi koji su postali internacionalizmi koje ćemo detaljnije objasniti u nastavku.

3.1.1. Internacionalizmi

Internacionalizmi ili međunarodnice su riječi latinskog ili grčkog podrijetla, a u posljednje vrijeme i engleskog, koje se nalaze u većini jezika. To su posuđenice koje su se prilagodile normama standardnog jezika određenog naroda. Prilagodbe su pravopisne, fonološke, morfološke i značenjske. Internacionalizmi su dugotrajni i pomiču granice (jezične i geografske), a jezikoslovci se njima bave tek u posljednjih tridesetak godina (Bogdanović, 2017).

Hrvatski jezik puno lakše prihvaća grčke i latinske elemente nego riječi iz drugih jezika zahvaljujući mehanizmu pomoću kojeg se te riječi lakše uvode i prilagođavaju hrvatskom jeziku. Zbog toga su riječi latinskog ili grčkog porijekla dobile prednost nad riječima preuzetima iz drugih jezika. Pravila po kojima se riječi latinskog ili grčkog porijekla preuzimaju se odnose na prefikse, sufikse, pojedinačne glasove i glasovne skupine. Međutim ako je jezik posrednik imao jak utjecaj onda su se preuzimali oblici iz tih jezika (Barić i dr., 1999).

Većina internacionalizama³⁰ danas je došla preko engleskog jezika. Najčešće se javljaju u prijevodima jer je to mnogima lakše i brže nego tražiti hrvatsku istoznačnicu (Bogdanović, 2017).

³⁰ Najčešći internacionalizmi koji se javljaju u svakodnevnom govoru su: *energija, kemija, radio, motivacija, akcija, afera, incident, kampanja* itd.

3.2. Anglizmi i hrvatski jezik

Veliki utjecaj na popularizaciju anglizama je imao internet te razvoj znanosti i tehnologije. Pojava suvremenih anglizama se najviše očituje u području komunikacija, medija, informatike te znanosti. Širenju anglizama danas pomaže i aktivno učenje engleskog od najranije dobi te američka popularna kultura (Božić, 2012).

Moderni hrvatski jezik ima mnoga obilježja među kojima je i veliki i raznoliki vokabular. Hrvatski vokabular sadrži riječi iz raznih jezika koje su u potpunosti ili djelomično prilagođene njegovim pravilima (Perković, 2016). U hrvatski jezik su neki anglizmi došli direktno³¹, a neki posredno najčešće preko njemačkog³². Većina tih anglizama je često nerazumljiva govornicima ako se ne nalazi u nekom kontekstu, a do toga često dolazi zato što se to smatra bržim i lakšim načinom ili zato što ne postoji prikladna zamjena za određeni engleski izraz. Institut za hrvatski jezik³³ i jezikoslovlje nastoji kroz razna pravila i prijedloge obeshrabriti korištenje stranih riječi, pa i anglizama (Barić i dr. 1999).

3.2.1. Povijesni utjecaji

Na hrvatski jezik su tijekom povijesti imali utjecaj mnogi jezici, a najveći utjecaj su imali talijanski, njemački, mađarski i turski. Razlog tome su povijesne okolnosti u kojima su dijelovi Hrvatske nalazili. Tako je Hrvatska do 1918. godine bila dijelom Habsburške Monarhije, Mletačke Republike (do 1797.) i Osmanskog Carstva (do 1699.)³⁴. Engleski jezik tek nakon Drugog svjetskog rata polako jača svoj utjecaj na području cijele Europe pa tako i na području Hrvatske. Premda je engleski jezik još krajem 17. stoljeća bio uveden u škole u svrhu lakšeg stjecanja znanja o

³¹ Primjer takve riječi je engl. shopping odnosno hrv. šoping

³² Primjer takve riječi je eng. strike> njem. Streik> hrv. štrajk

³³ Institut za hrvatski jezik je zbog toga pokrenuo internetski portal „Bolje je hrvatski!“

³⁴ Prema Runjić-Stoilova, A., Pandža, A. (2010). Prilagodba anglizama u govoru na hrvatskim televizijama. *Croatian studies review/Časopis za hrvatske studije*. 6. 229-240., str. 229 i Brdar, I. (2010). Engleske riječi u jeziku hrvatskih medija. *Lahor*, 2 (10), 217-232., str. 217

drugoju kulturi i lakšoj komunikaciji, vrhunac svog utjecaja i rasprostranjenosti vidimo tek danas razvojem znanosti, novih tehnologija i globalizaciji (Perković, 2016).

3.2.2. Suvremeni utjecaji

Suvremeni mediji su postali glavni prenositelji anglizama. Iako se stalno naglašava kako je bitno prvo potražiti istoznačnicu na hrvatskom jeziku, a tek onda posegnuti za posuđenicama, mediji su i dalje skloniji korištenju posuđenica (pogotovo anglizama i internacionalizama) kako bi što bolje prenijeli određene informacije. Sukladno tome upotreba anglizama se širi i sve češće koristi i u ostalim poljima svakodnevnog života. Sve popularnije postaje korištenje i engleskih riječi bez prijevoda ili nekog objašnjenja (Markuš 2016). Zbog brzog razvoja novih tehnologija lingvisti se često nalaze u problemima kako određeni pojam adekvatno imenovati u vlastitom jeziku te se zbog toga pribjegava anglizmima ili drugim internacionalizmima (Lazić 2015).

Anglizmi se često upotrebljavaju iz navike ili zato što je to efektnije. Jedan takav primjer navodi Šiprak³⁵ u svojem istraživanju pri čemu se umjesto izraza filmski festival sve češće koristi film festival. Također u svom istraživanju navodi kako je u današnje vrijeme oko 40% hrvatskih novotvorenica engleskog podrijetla.

Istražujući ovu informaciju i proučavajući neka istraživanja uočili smo kako su se anglizmi toliko udomačili u hrvatskom jeziku (posebice kod mladih) da je sve teže pronaći hrvatsku istoznačnicu za određene engleske riječi. Promatrajući mlade na javnim mjestima te slušajući njihove razgovore mogli smo primijetiti kako mladi u velikoj mjeri koriste anglizme. Iako u hrvatskom jeziku postoje riječi za te anglizme mladi su bili skloniji koristiti engleske izraze. Prilikom promatranja smo također zaključili da mladi koriste puno novotvorenica koje Šiprak (2014) spominje u svojem istraživanju. Stoga smo u *Tablici 1* odlučili skupiti nekoliko anglizama koji se svakodnevno koriste u razgovorima i tekstovima na raznim internetskim portalima. U zagradama ćemo navesti hrvatske izraze tih riječi. Podatci napisani u ovim tablicama

³⁵ Šiprak, I. (2014), *Strane riječi u javnoj upotrebi*. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci.

su prikupljeni s raznih internetskih portala (novilist.hr, srednja.hr, hrt.hr, editor.hr, interpreta.hr) i društvenih mreža (Facebook, Instagram, Twitter). Prilikom prikupljanja podataka s društvenih mreža analizirali su se statusi i komentari koje su korisnici ostavljali.

Tablica 1

Primjeri suvremenih anglizama u hrvatskom jeziku

Suvremeni anglizmi	Hrvatska inačica
<i>blog</i>	internetski dnevnik, digitalni dnevnik
<i>bookmark</i>	oznaka mjesta čitanja; straničnik
<i>brand</i>	robna marka
<i>break</i>	stanka, pauza
<i>chat</i>	virtualno/internetsko brbljanje, čavrljanje
<i>celebrity</i>	poznata, slavna osoba; zvijezda
<i>event</i>	dogadjaj, događanje
<i>fashion week</i>	modni tjedan
<i>mobbing</i>	zlostavljanje
<i>shopping</i>	kupovina, kupnja
<i>stage</i>	pozornica
<i>website</i>	internetska stranica

Izvor: internetski portali novilist.hr, srednja.hr, hrt.hr, editor.hr, interpreta.hr te društvene mreže Facebook, Instagram i Twitter

Iako nove generacije sve više koriste anglizme hrvatski jezik je živ te se mijenja i razvija zajedno sa svojim govornicima. Jezik je sam po sebi otvoren raznim utjecajima te ga baš zbog toga treba njegovati te pokušati zadržati njegove značajke i posebnosti jer jezik nije samo sredstvo komunikacije već i način prenošenja kulture nekog naroda. Naš poznati jezikoslovac Težak³⁶ navodi kako se ne treba baš svaki engleski izraz prevoditi pogotovo ako se on uklapa u hrvatski jezični sustav. Mnogi se slažu s time te smatraju kako se s anglizmom ponekad bolje i lakše izraze nego hrvatskom inačicom te riječi. (Drljača Margić 2011)

³⁶ Filipović, R. (1990). Anglizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijeklo-razvoj-značenje. Zagreb: Školska knjiga, str. 176

Mnoga istraživanja pokazuju kako anglizmi koji ulaze u hrvatski jezik zapravo imaju odgovarajuće zamjene. To je posebno izraženo kod mladih ljudi u govoru i pismu. Jedan od razloga je taj što se engleski jezik sve više smatra prestižem. Kao još jedan razlog se navodi brzina davanja informacija i kratkoća izraza koju pruža upravo engleski jezik (Perković, 2016).

Opačić (2006) smatra kako takav način uporabe jezika, pogotovo u medijima, sve više ugrožava identitet hrvatskog jezika. Upotreba anglizama u raznim područjima života se može spriječiti samo intervencijom stručnjaka i jezikoslovaca te promjenom stava prema hrvatskom jeziku i hrvatskim nazivima³⁷.

3. RAZGOVORNI STIL

Hrvatski jezik u svojoj stilistici ima pet funkcionalnih stilova: književno-umjetnički, publicistički, znanstveni, administrativni i razgovorni stil (Vrsaljko, 2011). S obzirom na potrebe našeg rada, koncentrirati ćemo se samo na razgovorni stil.

Razgovorni stil se veže uz usmenu komunikaciju te je najprisutniji i najraznovrsniji. Često je gramatički neispravan i leksički nečist na što se često ne obraća pažnja. Ovaj stil nadopunjuju razne geste i mimike koje prate govor, a može se sastojati i od različitih tempa i visina tona. Po nekom određenom razgovornom stilu može se odrediti uzrast, zanimanje, obrazovanje i socijalni status govornika (Tončić, 2015). Silić i Pranjković (2007) navode kako je glavno obilježje ovog stila jednostavnost, neslužbenost, prirodnost, ekspresivnost te neposredna komunikacija (dijalog). Međutim Silić (2006) navodi kako je razgovorni stil zapravo supstandardni jezik. Jedna od funkcija razgovornog stila je konverzacija. Pod konverzaciju spada razmjena mišljenja i dojmova, odnosno prenošenje neke poruke. Ona ovisi o situaciji, cilju te iskustvu govornika (Tončić, 2015).

Razgovorni jezik ovog stila sadrži naglaske te razgovorni leksik. Razlikujemo šest vrsti leksema: kolokvijalizam, vulgarizam, žargonizam, poštapalice, dijalektizme

³⁷ Jezični priručnik Coca-Cola HBC Hrvatska (2011). Zagreb: Coca-Cola HBC Hrvatska d.o.o. , str. 56

i barbarizme. Pod *kolokvijalizmom* smatramo lekseme koji se nalaze između standardnog jezika i dijalekata te ih ljudi spontano izgovaraju (npr. slastičarna, radiona) (Frančić, Hudeček, Mihaljević 2005)

Dijalektizmi su leksemi koji dolaze iz dijalekata te su česti u svakodnevnom govoru. Vezani su najčešće uz privatnost govornika ali i uz prostor s kojeg ta osoba dolazi ili na kojem se nalazi. Često se zato događa da osoba zbog utjecaja okruženja u kojem živi ili zaboravlja dijalektne izraze ili ih počinje koristiti u svakodnevnom govoru (Tončić, 2015).

Vulgarizmi su leksemi koji se smatraju neprimjerenima odnosno prostačke riječi (psovkama). Kada se vulgarizmi pojave u razgovoru onda taj razgovor izlazi iz okvira standardnog jezika, a njihova najčešća funkcija je izražavanje emocija ili pripadnosti nekoj skupini (Težak 1990). U današnje vrijeme su vulgarizmi dio svakodnevnog razgovornog jezika i mogu se smatrati nekom vrstom poštapalica. Najčešći korisnici vulgarizama se mogu smatrati mladi, a ponajviše adolescenti (Opačić, 2014).

Poštapalice su riječi koja koristi govornik kako bi imao vremena oblikovati vlastite misli³⁸. Te riječi nemaju značenje, a najčešće se javljaju u razgovornom stilu i ponekad ih je teško izbjeći. Poštapalice se sastoje od neartikuliranih glasova ili nekih konstrukcija, a mogu biti i riječi stranog porijekla (npr. super, definitivno). Najčešći korisnici poštapalica su mladi (Tončić, 2015).

U *žargonizme* ubrajamo lekseme koje koriste pripadnici određene skupine. Svrha žargonizama je jezično izdvajanje, iskazivanje pripadnosti te pokazuje odmak ili bijeg od autoriteta. Zbog toga se često smatra nečim negativnim (Težak 1990). Žargonizmi se brzo mijenjaju i zamjenjuju novim riječima. Međutim neki izrazi koji su dio žargona s vremenom postaju dijelom svakodnevnog govora određene sredine. Žargonizmi se često javljaju u medijima te na društvenim mrežama pa se sukladno s time i preko njih najbrže šire. Nastankom interneta i društvenih mreža se javlja pojam

³⁸ Usp. Silić, J., Pranjković, I. (2007). Gramatika hrvatskoga jezika. Zagreb: Školska knjiga., str. 390

internetski žargon koji nastaju preuzimanjem engleskih riječi te korištenjem domaćih riječi s novim značenjem³⁹ (Halonja, 2014).

Razgovornom stilu se u današnje vrijeme pridaje malo pažnje što je vidljivo i iz govora mladih generacija. Sve veća su odstupanja od standardnog razgovornog stila, a sve više do izražaja dolazi privatni žargon. Svaki govornik ima nešto što se naziva privatni žargon u kojem se očituje njegov mjesni govor (Tončić, 2015). Obilježja razgovornog stila se najviše primjenjuju u novinskim tekstovima i televizijskim emisijama te reklamama. Prilikom te primjene najviše se uočavaju žargonizmi i anglizmi (Hudeček, Mihaljević, 2009).

4.1. Anglizmi u govoru mladih

Kada govorimo o govoru odnosu jeziku mladih onda mislimo na određeni generacijski jezik koji mladi koriste u komunikaciji s drugim pripadnicima te grupe. Zbog potrebe za izdvajanjem mladi su često pokretači raznih promjena u jeziku (Skelin Horvat, 2015).

Holmes⁴⁰ navodi kako svaka dob ima određene obrasce jezičnih elemenata koji su karakteristični za određenu skupinu. Skelin Horvat (2009) navodi kako današnji mladi ne dijele samo zajednički jezik već i zajedničku kulturu. To se najviše očituje na leksičkoj razini. S obzirom da mladi prate najnovije globalne trendove koji većinom dolaze s engleskog govornog područja, mladi polako, ali sustavno uvode razne anglizme u svoj svakodnevni govor. Naravno, tu veliku ulogu imaju i razni mediji koji dodatno pojačavaju i pomažu rasprostranjenosti tih anglizama. Kao još jedan od glavnih razloga pojave anglizama u govoru i pismu mladih je ubrzan razvoj komunikacijskih tehnologija, snažan utjecaj američke kulture te hrvatski sustav u kojem se već od vrtića kreće s učenjem engleskog jezika (Skelin Horvat, 2015). Filipan-Žignić⁴¹ u svojoj knjizi navodi kako su mladi od 12 do 30 godina najčešći korisnici anglizama.

³⁹ Primjeri takvih riječi su lajkati, fejs, smajlići itd.

⁴⁰ Holmes, J. (2001). *An Introduction to Sociolinguistics*. London: Longman, 2001.

⁴¹ Filipan-Žignić, B. (2012): *O jeziku novih medija: Kvare li novi mediji suvremeni jezik?* Split: Matica hrvatska.

U istraživanju koje su provele Ćurković, Grbaš Jakšić, Garić⁴² nailazimo na podatke kako osmaši u svakodnevnom govoru i prilikom raznih dopisivanja koriste razne kratice poput *OMG*, *LOL*, *BT*, *FYI*, *BFF*. Ovi akronimi današnjim generacijama služe da bi što brže prenijeli neku poruku te istovremeno na neki način sakrili te poruke od roditelja. Većina akronima ima podrijetlo iz engleskog jezika što nekim starijim sugovornicima često stvara dodatne poteškoće u razumijevanju (Ćurković, Grbaš Jakšić, Garić, 2017). U *Tablici 2* navodimo neke od popularnijih akronima prikupljenih putem internetskog portala (novilist.hr), društvenih mreža (Facebook, Instagram, Twitter) i istraživanja (Ćurković, Grbaš Jakšić, Garić, 2017) zajedno s prijevodom.

Tablica 2
Primjeri popularnih akronima

Akronim	Značenje akronima	Hrvatski prijevod
OMG	Oh, My God	O, moj Bože
LOL	Laughing Out Loud	smijati se glasno
FYI	For Your Information	za tvoju informaciju
BFF	Best Friends Forever	zauvijek najbolji prijatelji
BTW	By the way	usput
ASAP	As soon as possible	što je prije moguće
YOLO	You only live once	samo jednom se živi
THX/THNX	Thank you	hvala

Izvor: internetski portal, novilist.hr, društvene mreže (Facebook, Instagram, Twitter) i istraživanje Ćurković, Grbaš Jakšić, Garić, 2017

Mnogi lingvisti upozoravaju kako ovakav način komunikacije sve više ugrožava jezik. Neka istraživanja pokazuju kako mlade više ne zanima jezik i razumijevanje te iz tog razloga sve više koriste strane riječi (Mirošničenko, 2014). Istraživanje⁴³ koje je provedeno na osmašima navodi kako su njihovi današnji

⁴² Ćurković, N., Grbaš Jakšić, D. i Garić, A. (2017). Kako učenici osnovne škole upotrebljavaju engleske riječi i pokrate. Iz: *Hrvatski jezik*, 4 (1), 1-11.

⁴³ Ćurković, N., Grbaš Jakšić, D. i Garić, A. (2017). Kako učenici osnovne škole upotrebljavaju engleske riječi i pokrate. Iz: *Hrvatski jezik*, 4 (1), 1-11.

razgovori gotovo šifrirani te sve siromašniji jer se koriste kratice poput *sup*, *tenks*, *kul*, *trip*, *help*, *pliz* i drugi. Iz navedenog možemo zaključiti kako digitalno doba sa sobom donosi sve manje i sve kraće riječi u govoru djece i mladih te takozvane „moderne hijerogliffe“⁴⁴ u pismu pod kojima se smatraju akronimi i emotikoni (*smajlići*). Kao posljedicu ovakvog načina izražavanja mnogi stručnjaci navode nerad, nečitanje i površnost (Filipan-Žignić, 2012).

U istraživanju koje je provela Sopić⁴⁵ navodi se kako smo svakodnevno svjedocima korištenja anglizama iz neshvatljivih razloga. Masovna uporaba anglizama je rezultat mnogih govornika koji žele jezik učiniti modernijim i djelotvornijim, no korištenje tih riječi ne podrazumijeva i razumijevanje istih. Mirošničenko (2014) u svom radu navodi kako mladi često svoje rečenice oblikuju gramatičke netočno s puno anglizama i često su nerazumljive. To smatra jednim od razvojnih stupnjeva prema jeziku odraslih. Naravno svaka generacija ima drugačiji jezik koji je sljedećoj generaciji nezanimljiv i nerazumljiv. U *Tablici 3* navodimo neke od najčešćih anglizama koje su mladi koristili prilikom promatranja na javnim mjestima te u statusima i komentarima na društvenim mreža (Facebook, Instagram, Twitter). Ovi anglizmi su se također spominjali i u *istraživanju i istraživanje Ćurković, Grbaš Jakšić, Garić, 2017*

Tablica 3

Primjeri popularnih anglizama kod mladih u svakodnevnom govoru

Anglizmi	Hrvatski prijevod
drink	piće
keš	gotovina
sorry	oprosti
party	zabava/tulum
bye	bok
frend /frendica	prijatelj/prijateljica

⁴⁴ Izraz koji se upotrijebio u tekstu Božić, I. (2012). Poplava engleskih riječi u hrvatskom jeziku. *Srednja.hr*

⁴⁵ Sopić, M. (2017). Tuđice u jezičnom izražavanju učenika četvrtog razreda osnovne škole. Osijek: Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Osijek

bajk	bicikl
shopping	kupovina
coffee	kava
tu muč	previše
yes/no	da/ne

Izvor: svakodnevni govor mladih, društvene mreže (Facebook, Instagram, Twitter) i istraživanje Ćurković, Grbaš Jakšić, Garić, 2017

Zlomislić (2006) u svojem istraživanju provedenom na studentima engleskog jezika navodi kako većina studenata koristi anglizme kako bi lakše izrazili neku emociju, zbog zabave i privlačenja pozornosti. Studenti također navode kako hrvatske riječi nemaju istu snagu kao anglizmi kojima se koriste. Kao izvore anglizama studenti su naveli medije (TV, časopise, Internet), knjige, prijatelje i ulicu.

Iz navedenog je vidljivo kako se mladi koriste specifičnim jezikom kako bi se izdvojili od ostalih skupina te na taj način pobunili protiv starijih generacija. Utjecaj masovnih medija, interneta i društvenih mreža doprinijelo je upotrebljavanju riječi i izraza s engleskog govornog područja. Rezultat toga su anglizmi te razni akronimi kojima mladi pokušavaju što zornije iskazati svoje osjećaje u određenom trenutku, a istovremeno istaknuti se među svojim vršnjacima i dobiti na popularnosti. Međutim to ne znači kako mladi u potpunosti ne koriste i standardni jezik, nego da češće od djece i odraslih pribjegavaju korištenju žargonizama, kolokvijalizama, vulgarizama, anglizama i drugog.

S obzirom da je govor dosta složen pojam, a njegovo istraživanje još složenije prilikom ovog istraživanja smo pokušali proučiti već postojeća istraživanja i prikupiti podatke pomoću promatranja mladih na društvenim mrežama i na javnim mjestima. U ovom istraživanju se moglo primijetiti kako mladi u svom govoru sve češće i sve više koriste anglizme. Prema istraživanju⁴⁶ koje je provedeno na osmašima njih skoro 70% je odgovorilo da često koriste anglizme u govoru. To je potvrdilo i promatranje mladih na javnim mjestima te analiziranje internetskih portala i društvenih mreža. Prilikom analize na društvenim mrežama moglo se primjetiti da mladi pogotovo jako često i spretno koriste anglizme prilikom komentiranja ili u svojim statusima te u

⁴⁶ Ćurković, N., Grbaš Jakšić, D. i Garić, A. (2017). Kako učenici osnovne škole upotrebljavaju engleske riječi i pokrate. Iz: *Hrvatski jezik*, 4 (1), 1-11.

danās sve popularnijim Instastoryu. Ovdje napominjemo kako se ovo istraživanje temeljilo na analiziranju dosadašnjih istraživanja te već navedenih internetskih portala i društvenih mreža, a promatranje mladih na javnim mjestima je bilo samo isključivo u svrhu prikupljanja primjera anglizama koji se danas koriste. Članci s internetskih portala koji su korišteni u svrhu analize se nalaze u popisu literature.

4. ZAKLJUČAK

Jezik se razvija onako kako njegovi govornici to dopuste. Jezično posuđivanje je nešto što se odvija u cijelom svijetu i nije nešto novo. Kroz povijest možemo vidjeti kako je na području Hrvatske, ovisno o političkoj situaciji, puno različitih jezika imalo utjecaj na razvoj suvremenog hrvatskog jezika. Tako nije neobično vidjeti razne posuđenice poput germanizama, turcizama, talijanizama i mnogih drugih koji se povremeno i nesvjesno javljaju u svakodnevnom govoru kako starih tako i mlađih.

U današnje vrijeme smo svjedocima kako u govor mladih sve više ulaze anglizmi. Razlozi se mogu naći u raznim medijima, društvenim mrežama te brzom razvoju znanosti i tehnologije zbog kojih se sve teže pronalaze ili poseže za hrvatskim nazivima određenih pojmova i izraza. U našoj analizi pregledanih istraživanjima, te proučavanju internetskih informativnih portala (Novi list, srednja.hr, hrt.hr) smo vidjeli kako su anglizmi u današnje vrijeme nezaobilazni te se često čak i pretjerano koriste kako bi se dodatno naglasila određena informacija. Zbog te pretjeranosti se često iz upotrebe istiskuju određeni hrvatski izrazi te postoji opasnost kako bi za nekoliko godina, ako se ništa ne promijeni, hrvatski mogao postati „mrtvi“ jezik.

Međutim još uvijek nije kasno. Kako se generacije mijenjaju tako se mijenja i jezik kojim se koriste. Zato bi se novim generacijama mladih trebalo osvijestiti da što manje pribjegavaju korištenju anglizama i drugih posuđenica jer će samo tako očuvati integritet našeg jezika. Ako već imamo nove načine komunikacija i medije trebali bismo i njih preusmjeriti te naučiti kako pomoću njih očuvati hrvatski jezik. Samo kada shvatimo koliko je hrvatski jezik vrijedan i moderan možemo na anglizme i druge posuđenice gledati kao na nešto što će obogatiti naš jezik, a ne ugroziti ga.

LITERATURA

- Anić, V. (2006). Veliki rječnik hrvatskoga jezika. Zagreb: Novi Liber.
- Barić, E., i sur. (1999). Hrvatski jezični savjetnik. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
- Bloomfield, L. (1933). Language. New York: Holt, Rinehart & Winston
Preuzeto s <https://www.scribd.com/document/6383057/Bloomfield-Leonard-Language-1933>
- Bogdanović, J. (2017). Leksička razina medijskog jezika. Osijek: Filozofski fakultet u Osijeku. Preuzeto s <https://zir.nsk.hr/islandora/object/ffos:2549>
- Božić, I. (2012). Poplava engleskih riječi u hrvatskom jeziku. *Srednja.hr*
Preuzeto s <https://www.srednja.hr/jeste-li-znali/poplava-engleskih-rijeci-u-hrvatskom-jeziku/>
- Brdar, I. (2010). Engleske riječi u jeziku hrvatskih medija. *Lahor*, 2 (10), 217-232.
Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/68617>
- Brozović, D. (1999). Hrvatska enciklopedija. Svezak I.: A – Bd. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža.
Preuzeto s <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=2765>
- Clyne, M. G. (1967). Transference and Triggering. The Hague: Martinus Nijhoff.
- Ćurković, N., Grbaš Jakšić, D. i Garić, A. (2017). Kako učenici osnovne škole upotrebljavaju engleske riječi i pokrate. Iz: *Hrvatski jezik*, 4 (1), 1-11.
Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/179212>
- Dabo-Denegri, Lj. (1998). Jezično posuđivanje: Tipologija leksičkih posuđenica (Anglicizmi u francuskom jeziku). Iz: *Filologija*, (30-31), 439-450. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/173521>
- Drljača Margić, Branka (2011). Leksički paralelizam: Je li opravdano govoriti o nepotrebnim posuđenicama (engleskog podrijetla)? Iz: *Fluminensia*, god.23, br.1. str. 53-66. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/file/116319>
- Dujmović-Markusi, D., Pavić-Pezer, T. (2009). Fon-fon 3, udžbenik hrvatskoga jezika za treći razred gimnazije. Zagreb: Profil.

- Filipan-Žignić, B. (2012): O jeziku novih medija: Kvare li novi mediji suvremeni jezik? Split: Matica hrvatska.
- Filipović, R. (1986). Teorija jezika u kontaktu. Uvod u lingvistiku jezičnih dodira. Zagreb: Školska knjiga.
- Filipović, R. (1990). Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijeklo-razvoj-značenje. Zagreb: Školska knjiga.
- Frančić, A., Hudeček, L., Mihaljević, M. (2005). Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Frančić, A., Petrović, B. (2013). Hrvatski jezik i jezična kultura. Zagreb: Visoka poslovna škola „Adam Baltazar Krčelić” .
- Halonja, A. (2014). Između računalnoga nazivlja i žargona. Iz: *Hrvatski jezik*, 1 (1), 25-28.
Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/145185>
- Holmes, J. (2001). An Introduction to Sociolinguistics. London: Longman, 2001.
Preuzeto s <https://www.slideshare.net/shahrokhmohsen/learning-about-language-janet-holmes-an-introduction-to-sociolinguisticspearson-2012>
- Hudeček, L., Mihaljević, M. (2009). Jezik medija: publicistički funkcionalni stil. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Jezični priručnik Coca-Cole HBC Hrvatska* (2011). Zagreb: Coca-Cola HBC Hrvatska d.o.o.
Preuzeto s <http://www.prirucnik.hr/img/Jezicni-prirucnik-Coca-Cole-HBC-Hrvatska-10-2011.pdf>
- Kavgić, A. (2013). Intended communicative effects of using borrowed English vocabulary from the point of view of the addressor: Corpus-based pragmatic analysis of a magazine column. Iz: *Jezikoslovlje*, 14 (2-3), 487-499.
Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/112204>
- Kišić, R. (2016). Anglizmi u medijima. Zagreb: Učiteljski fakultet u Zagrebu.
Preuzeto s <https://repozitorij.ufzg.unizg.hr/islandora/object/ufzg:164/preview>
- Lazić, D. (2015). Pojavnost anglizama u dnevnom tisku. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
Preuzeto s <https://zir.nsk.hr/en/islandora/object/unipu%3A54>

- Markuš, N. (2016). Jezično (leksičko) posuđivanje. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
- Preuzeto s <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu%3A856>
- Melvinger, J. (1984). *Leksikologija*. Osijek: Pedagoški fakultet.
- Mihaljević, M. (2003). *Kako se na hrvatskome kaže WWW*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada
- Mirošničenko, I. (2014). Rječnik mladih. Osijek: Filozofski fakultet u Osijeku
- Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:118466>
- Muhvić-Dimanovski, V. (2005). Neologizmi – problemi teorije i primjene. Zagreb: Filozofski fakultet, Zavod za lingvistiku.
- Opačić, N. (2006). Hrvatski u zgradama. Globalizacijske jezične stranputice. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Opačić, N. (2007). Prodor engleskih riječi u hrvatski jezik. Iz: *Jezik*, god. 54, br. 1, str. 22-27. Preuzeto s http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=71110
- Opačić, N. (2007). Novi jezični putokazi : hrvatski na raskrižjima. Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada.
- Perković, A. (2016). Anglizmi u hrvatskom poljoprivrednom nazivlju. Osijek: Filozofski fakultet u Osijeku
- Preuzeto s <https://dr.nsk.hr/islandora/object/ffos%3A2303>
- Prčić, Tvrtko (2005). Engleski u srpskom. Novi Sad: Zmaj.
- Radošević, P. (2014). Adaptacija računalnoga nazivlja u češkom i hrvatskom. Zagreb: Filozofski fakultet u Zagrebu
- Preuzeto s <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/4711/>
- Runjić-Stoilova, A., Pandža, A. (2010). Prilagodba anglizama u govoru na hrvatskim televizijama. Iz: *Croatian studies review/Časopis za hrvatske studije*. 6. 229-240.
- Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/86305>
- Samardžija, M. (1995). *Leksikologija s poviješću hrvatskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Silić, J. (2006). Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika. Zagreb, Disput.
- Silić, J., Pranjković, I. (2007). Gramatika hrvatskoga jezika. Zagreb: Školska knjiga.

- Skelin Horvat, A. (2009). Hrvatski sleng kao odraz identiteta mladih, Zagreb: Filozofski fakultet mladih
- Skelin Horvat, A. (2015). Jezik adolescenata – od slenga preko kolokvijalnoga do standarda. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje ; Agencija za odgoj i obrazovanje. Iz: *Nestandardni hrvatski jezik prema standardnom hrvatskom jeziku: zbornik radova* / Suvala, A., Pandžić, J. (ur.). Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje ; Agencija za odgoj i obrazovanje, 2015. str. 67-72
- Preuzeto s http://www.azoo.hr/images/izdanja/Nestandardni_hrvatski.pdf
- Sočanac, L. (1994). O nekim anglicizmima i pseudoanglicizmima u rječnicima hrvatskoga književnog jezika. Iz: *Filologija*, (22-23), 225-228.
- Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/157765>
- Sočanac, L. (2004). Hrvatsko-talijanski jezični dodiri. Zagreb: Nakladni zavod Globus
- Sočanac, L. (2005). Uvod: Teorija i metodologija. U Sočanac, L.(ed.), *Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima. Prilagodba posuđenica*. Zagreb: Nakladni zavod Globus, 9–17.
- Sopić, M. (2017). Tuđice u jezičnom izražavanju učenika četvrtog razreda osnovne škole. Osijek: Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Osijek
- Preuzeto s <https://repositorij.foozos.hr/islandora/object/foozos%3A479>
- Stojaković, B. (2017). Francuski nazivi tipografskih veličina u hrvatskom jeziku. *Polytechnic and design*, 5 (4), 275-279.
- Preuzeto s <https://doi.org/10.19279/TVZ.PD.2017-5-4-05>
- Šiprak, I. (2014). Strane riječi u javnoj upotrebi. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci.
- Preuzeto s <https://repository.ffri.uniri.hr/islandora/object/ffri:10/preview>
- Težak, S. (1990). *Hrvatski naš svagda(š)nji*. Zagreb: Školske novine
- Tončić, D. (2015). Razgovorni stil hrvatskog standardnog jezika u govoru i pismu. Pula: Filozofski fakultet u Puli.
- Preuzeto s <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu%3A374>
- Turk, M. (2013). Jezično kalkiranje u teoriji i praksi (prilog lingvistici jezičnih dodira). Zagreb: Filozofski fakultet sveučilišta u Rijeci

- Vrsaljko, S. (2011). Pregled suodnosa razgovornoga stila i slobodnijih žanrova novinarsko-publicističkoga stila (na primjeru ekspresivnosti izraza). *Magistra Iadertina*, 6. (1.), 117-124. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/87335>
- Zlomislić, J. (2006). Globalizacija engleskog jezika i uporaba tabu-riječi u razredu. U: Jagoda Granić (ur). *Proceedings of Language and Media*, Split: HDPL, str.799-806

Izvori za provedeno istraživanje

Božić, I. (2012). Poplava engleskih riječi u hrvatskom jeziku. *Srednja.hr*

Pregledano 9.8.2018. na adresi: <https://www.srednja.hr/jeste-li-znali/poplava-engleskih-rijeci-u-hrvatskom-jeziku/>

Cuclić, K. (2017): Hijeroglifi digitalne generacije: Šifrirano izražavanje mladih na društvenim mrežama. *Novi list*

Pregledano 10.8.2018. na adresi:
<http://www.novilist.hr/index.php/layout/set/print/Zivot-i-stil/Zanimljivosti/HIJEROGLIFI-DIGITALNE-GENERACIJE-Sifrirano-izrazavanje-mladih-na-drustvenim-mrezama>

Editor. hr (2016) Anglizmi u hrvatskom jeziku

Pregledano 12.8.2018. na adresi: <https://editor.hr/anglizmi-u-hrvatskom-jeziku/>

Interpreta.hr. Anglizmi u hrvatskom jeziku

Pregledano 6.8.2018. na adresi: <http://www.interpreta.hr/hirek-attekintes/anglizmi-u-hrvatskoj>

Žitko, D. (2015). Anglizmi u hrvatskom jeziku - 'like it' ili 'hate it'?

Pregledano 7.8.2018. na adresi:
<https://www.hrt.hr/300416/magazin/anglizmi-u-hrvatskom-jeziku-like-it-ili-hate-it>

Kratka biografska bilješka

Ines Barjaktarević rođena je 22.7.1991. godine u Zagrebu. Živi u Zagrebu. Završila je osnovnu školu Antuna Mihanovića, a nakon osnovne škole upisala je Obrtničku školu za osobne usluge u Zagrebu smjer frizer te se završetkom srednje škole, na Pučkom učilištu, prekvalificirala za zanimanje ekonomist. Nakon srednjoškolskog obrazovanja upisala je Sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje na Sveučilištu u Zagrebu , odsjek u Čakovcu.

